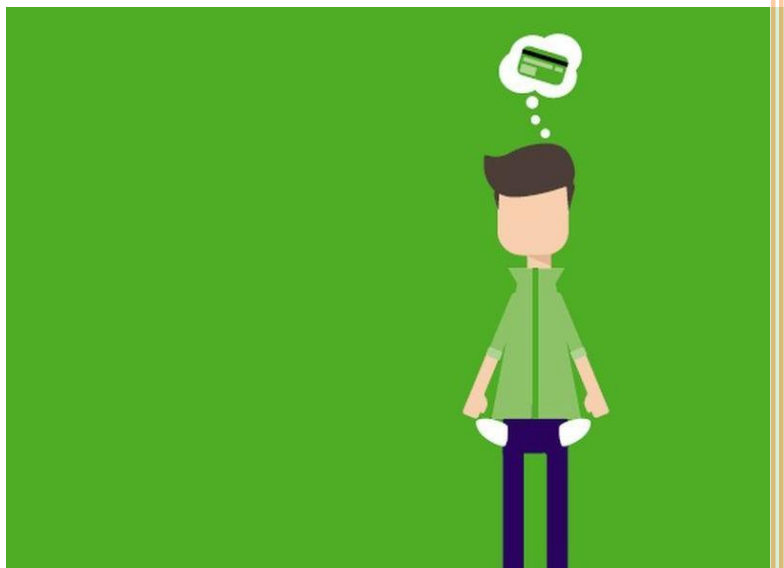

2021

Schuldhelpverlening Beverwijk

Onderzoek

Rekenkamercommissie Beverwijk

2021

- Inhoudsopgave

1	Algemeen	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Inleiding	3
1.3	Vraagstelling	3
1.4	Onderzoeksverantwoording	4
1.5	Leeswijzer	4
2	Samenvatting, beantwoording onderzoeksvraag, conclusies en aanbevelingen	5
2.1	Samenvatting en beantwoording van de onderzoeksvraag	5
2.2	Conclusie, aandachtspunten en aanbevelingen	7
3	Nota van bevindingen	9
3.1	Preventie	9
3.2	Problematische schulden	9
3.3	De wetgeving	10
3.3.1	De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	10
3.3.2	Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp)	11
3.3.3	Besluit breed moratorium	11
3.3.4	Dwangakkoord	11
3.3.5	Beslagvrije voet	11
3.3.6	Zakelijke schulden	12
3.3.7	Bewindvoering	12
3.4	De schuldsituatie in Nederland en in Beverwijk	12
3.5	Gemeentelijk beleid schuldhulpverlening	14
3.6	Instrumenten en activiteiten in de gemeente Beverwijk	18
3.6.1	Instrumenten voor primaire preventie	18
3.6.1.1	Folder Geldzorgen	18
3.6.1.2	Voorlichting	18
3.6.1.3	Inloopspreekuur	18
3.6.1.4	Schuldhulpverlening Nederland via google	18
3.6.1.5	Digitale hulpmiddelen	19
3.6.2	Instrumenten voorkomen dat mensen (meer) schulden krijgen	19
3.6.2.1	Inhouding en betaling van de vaste lasten	19
3.6.2.2	Inkoop budgetbeheertrajecten bij Brijderstichting	19
3.6.2.3	Vroegsignalering	19
3.6.2.4	Budgetbeheer en beschermingsbewind	20
3.6.3	155 voor ondernemers	20

3.6.4	Verschillende mogelijkheden voor schuldsanering	20
3.6.4.1	Minnelijk traject	20
3.6.4.2	Saneringskrediet	20
3.6.4.3	Collectief schuldregelen	20
3.6.4.4	Wettelijke schuldsanering	21
3.7	De uitvoering wie doet wat?	21
3.7.1	Coördinatie van de schuldhulpverlening	21
3.7.2	Het loket geldzaken: inloospreekuur	22
3.8	Bereik hulpverlening bewoners: de cijfers	23
3.9	De kosten	25
	Bijlage 1 Documenten en gesprekspartners	27
	Bijlage 2 Overzicht ketenpartners	28

Colofon

Rekenkamercommissie Beverwijk

Caner Duman, voorzitter
Marloes van Rijswijk, extern lid
Mark van Hesteren, extern lid
Jaqueline Dorenbos, raadslid
Bart van Wijck, raadslid

Linda Maasdijk, onderzoek

Beverwijk, 2021

1 Algemeen

1.1 Aanleiding

De rekenkamercommissie verwacht dat er de komende jaren meer inwoners zullen komen met problematische schulden en dat meer mensen een beroep zullen doen op de gemeente om schuldhulpverlening.

1.2 Inleiding

Schuldhulpverlening is vanaf 2012 een wettelijke taak. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening geeft een ruim kader waarbinnen de gemeente de schuldhulpverlening zelf kan vormgeven. Dit betekent dat er niet alleen aandacht hoeft te zijn voor het oplossen van de financiële problemen, maar dat er ook aandacht kan zijn voor psychosociale problemen of problemen rond de woonsituatie, gezondheid, verslaving of de gezinssituatie. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is per 1 januari 2021 gewijzigd. Gemeenten hebben per 2021 de mogelijkheid om gegevens van burgers met betalingsachterstanden in een vroeg stadium uit te wisselen met woningcorporaties, energie- en drinkwaterbedrijven en zorgverzekeraars. Het primaire doel van deze wetswijziging is het beter en vroeger helpen van burgers met schulden. Met de invoering van deze nieuwe Wet moet de gemeente sneller inzichtelijk krijgen welke burgers en cliënten mogelijk financiële problemen hebben. Raad en college vinden schuldhulpverlening belangrijk.

Uit Programmabegroting 2021

De gemeenteraad wil door schuldhulpverlening en schuldpreventie de maatschappelijke participatie bevorderen. De gemeente zet zich samen met maatschappelijke dienstverleners, het Sociaal team Beverwijk en met vrijwilligersorganisaties, extra in om de schuldenproblematiek aan te pakken en zo mogelijk te voorkomen. De raad wil huisuitzetting, zeker als er kinderen onder de 18 jaar bij betrokken zijn, zoveel mogelijk voorkomen.

Het college verwacht een economische recessie door het Covid-19 virus waardoor veel mensen in financiële problemen komen, zeker als de recessie langer aanhoudt. Beverwijk is in 2020, vooruitlopend op de nieuwe wet al van start gegaan met vroegsignalering. Het college wil door extra inzet op preventie, huisuitzettingen en problematische schulden zoveel mogelijk voorkomen. Er wordt gestart met vroegsignalering met de Woningcorporaties, zorgverzekeraars en nutsbedrijven. Op basis van signalen van deze organisaties over achterstanden gaat de gemeente er vroeg op af. Het Sociaal Team en Sociaal.nl (organisatie voor schuldhulpverlening) gaan bij de mensen langs. In 2020 wordt de kadernota schuldhulpverlening geëvalueerd. In de vervolgens op te stellen nieuwe beleidsnota schuldhulpverlening wordt ingegaan op de nieuwe Wgs. De nota wordt begin 2021 vastgesteld. Loket Geldzaken is inmiddels een goed functionerend laagdrempelig loket. Het loket wordt bemenst door Sociaal.nl, Socius en het Sociaal Team.

1.3 Vraagstelling

De rekenkamer beoogt met dit onderzoek:

- te beoordelen in hoeverre de gemeente erin slaagt met schuldhulpverleningsbeleid inwoners met schuldproblemen te bereiken.
- te beoordelen in hoeverre het gemeentelijk schuldhulpverleningsbeleid met betrekking tot preventie en sanering, bijdraagt aan het verminderen van schuldproblemen van inwoners.
- te beoordelen of en hoe de gemeente zich heeft voorbereid op de recente wetswijziging Wgs.

De rekenkamercommissie stelt de volgende onderzoeksvraag:

In hoeverre bereikt het schuldhulpverleningsbeleid van de gemeente Beverwijk inwoners met schuldproblemen en in hoeverre draagt het beleid bij aan het voorkomen en verminderen van die problemen?

De onderstaande deelvragen zijn geformuleerd om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

1. Omvat het schuldhulpverleningsbeleid toereikende instrumenten om inwoners met schuldproblemen te bereiken?
2. In hoeverre bereikt schuldhulpverlening inwoners met schuldproblemen?
 - a. Hoe “doet” Beverwijk het ten opzichte van de regio?
 - b. Werkt preventie?
3. Wordt schuldhulpverlening adequaat uitgevoerd?
4. Hoeveel cliënten vallen gedurende het traject uit (uitval)? En hoeveel cliënten ronden het hele traject af en beginnen met een schone lei? Welke verklarende factoren zijn hiervoor aan te dragen?
5. Met welke organisaties werkt de gemeente samen om het beleid en de uitvoering te realiseren.

In 2021 heeft de gemeente er een nieuwe taak bijgekregen.

1. Hoe heeft de gemeente Beverwijk zich voorbereid op de wetswijziging Wgs en is het aangepaste beleid en uitvoering Schuldhulpverlening in 2021 in werking getreden?

1.4 Onderzoeksverantwoording

Er zijn documenten geanalyseerd en er zijn gesprekken gevoerd. Een overzicht van de documenten en de gesprekspartners staat in bijlage 1.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de onderzoeksvragen beknopt beantwoord. Dit is meteen de samenvatting. In dit hoofdstuk staan ook de conclusies en aanbevelingen.

Hoofdstuk 3 is de Nota van Bevindingen. Hierin wordt uitgebreider en gedetailleerder op de onderzoeksvragen ingezoomd.

2 Samenvatting, beantwoording onderzoeksvraag, conclusies en aanbevelingen

2.1 Samenvatting en beantwoording van de onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag is:

In hoeverre bereikt het schuldhulpverleningsbeleid van de gemeente Beverwijk inwoners met schuldproblemen en in hoeverre draagt het beleid bij aan het voorkomen en verminderen van die problemen?

De onderstaande deelvragen zijn geformuleerd om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

Omvat het schuldhulpverleningsbeleid toereikende instrumenten om inwoners met schuldproblemen te bereiken?

Ja, de gemeente Beverwijk beschikt over een brede waaier van instrumenten om bewoners te bereiken. Dit gaat van het online kunnen maken van geldplannen voor mensen die inzicht willen krijgen in hun financiële situatie tot schuldsanering voor mensen met problematische schulden.

In hoeverre bereikt schuldhulpverlening inwoners met schuldproblemen?

Niet iedereen met schulden of betalingsachterstanden wordt op tijd bereikt. De gemeente doet haar best om mensen met schulden te bereiken en er is veel overleg met de maatschappelijke partners die te maken hebben met mensen met betalingsproblemen zoals corporaties, sociaal team of Socius. Inwoners waarvan bekend is dat er problemen zijn, worden nu ook al actief benaderd. Inwoners met schulden moeten uiteindelijk zelf de stap zetten om hulp te vragen, of als hulp wordt aangeboden om deze hulp te accepteren. Dit is niet vanzelfsprekend. Nog steeds lopen mensen gemiddeld 5 jaar rond voordat ze hulp zoeken. Schaamte speelt daarbij een rol.

Huishoudens met schulden Beverwijk CBS	Het aantal huishoudens met problematische schulden in Beverwijk is over de jaren heen min of meer constant. Dit is ook het landelijk beeld. Er is geen informatie inkomen of bezit van huishoudens met een problematische schuld.
1830 in 2015	
1870 in 2016	
1670 in 2017	
1840 in 2018	
1720 in 2019	
1750 in 2020	
1700 in 2020 okt.	

Hoe “doet:” Beverwijk het ten opzichte van de regio?

Er zijn, ten tijde van dit onderzoek, geen openbare stukken met deze informatie. Het vergt een gedegen onderzoek bij de buurgemeenten om daar eventueel een uitspraak over te doen. Dit valt niet onder de gaat de bevoegdheid van de rekenkamercommissie. Ook als er wel onderzoek gedaan zou worden, zijn er lokale verschillen in de gemeentelijke aanpak en de bevolkingssamenstelling die een goede vergelijking eigenlijk onmogelijk maken.

In het onderzoek is uitgewerkt dat er drie typen van preventie zijn.

- Primaire preventie

Doel: het voorkomen dat mensen in de problematische schulden raken; ofwel nieuwe gevallen voorkomen. Primaire preventie richt zich op iedereen die risico loopt. Beverwijk verstaat onder primaire preventie het geven van advies en informatie in brede zin. Via website, loket geldzaken of het sociaal team worden inwoners geïnformeerd.

- Secundaire preventie

Vroegtijdige onderkenning, opsporing en behandeling, meestal bij specifieke risicogroepen. Ook het opsporen van risicofactoren behoort tot de secundaire preventie. Voorwaarde is een goed onderzoek naar specifieke risicogroepen en analyse hiervan.

In Beverwijk heet deze vorm van preventie vroegsignalering.

- Tertiaire preventie

Richt zich op situaties waarbij al sprake is van problematische schulden. De curatieve hulp, begeleiding en andere maatregelen zijn bedoeld om bestaande problemen op te lossen. Om terugval te voorkomen worden preventieve activiteiten ingezet. Deze activiteiten worden ook vaak gedefinieerd als nazorg. Hier komt ook het cyclische karakter van integrale schuldhulpverlening naar voren. Goede curatieve hulp en nazorg hebben als zodanig weer een preventieve werking. Tertiaire preventie is bedoeld om erger (terugval, recidive of chronische problemen) te voorkomen¹.

Wordt schuldhulpverlening adequaat uitgevoerd?

Naar de mening van de rekenkamercommissie wordt de schuldhulpverlening in Beverwijk adequaat uitgevoerd.

Hoeveel cliënten vallen gedurende het traject uit (uitval)? En hoeveel cliënten ronden het hele traject af en beginnen met een schone lei? Welke verklarende factoren zijn hiervoor aan te dragen?

In 2016 zijn 133 minnelijke trajecten gestart en in 2020 48. Het aantal minnelijke trajecten daalt ieder jaar. Een minnelijk traject duurt drie tot vijf jaar.

Het onderstaande overzicht geeft de stand van zaken weer van de 48 cliënten die in 2020 een minnelijk traject zijn gestart. Reden voor uitval zijn: verhuizing, onvoldoende medewerking van de cliënt of schuldeisers die niet willen meewerken aan een minnelijk traject. In het laatste geval wordt een WSPN verzoek ingediend. Van de 35 cliënten waarvoor de schuldeisers akkoord zijn gegaan met een minnelijk traject, is nog niet aan te geven of ze later alsnog uitvallen. Mochten cliënten dreigen uit te vallen, dan kunnen de hulpverleners tijdig ingrijpen.

2020 SHV – Sociaal.nl	aantal	(SR=schuldenregeling)
Aanvragen SR	48	
nog lopend	85	In behandeling, (stabilisatie 46, schuldregeling 39)
Geslaagde regeling	35	alle schuldeisers gaan akkoord met minnelijk voorstel (MSNP)
WSNP	10	schuldeisers werken niet mee aan minnelijk akkoord en er is een WSNP-verzoek ingediend
Overig beëindigd	2	verhuisd, overlijden, zelf opgelost, etc.
Uitval	6	onvoldoende medewerking van cliënt.

Opgave gemeente

Met welke organisaties werkt de gemeente samen om het beleid en de uitvoering te realiseren.

De gemeente werkt met veel organisaties samen. Een overzicht staat in bijlage 2.

In 2021 heeft de gemeente er een nieuwe taak bijgekregen.

Hoe heeft de gemeente Beverwijk zich voorbereid op de wetswijziging Wgs en is het aangepaste beleid en uitvoering Schuldhulpverlening in 2021 in werking getreden?

¹ <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/schuldpreventie/>

De gemeente is zelf al vanaf 2018 bezig om vroegsignalering vorm te geven. Toen kwam de wetswijziging. Daarop besloot het college om aan te sluiten bij de landelijke ontwikkeling. Dit is inmiddels rond. De gemeente is aangesloten op het landelijk systeem van vroegsignalering.

De “oude” Wgs gaat ervan uit dat inwoners zelf informatie aanleveren, zodat de gemeente hier vervolgens een plan van aanpak voor schuldhulpverlening mee kan maken. Deze inlichtingenplicht, zoals verankert in artikel 6 Wgs, werkt vertragend en leidt tot langere wacht- en doorlooptijden. Om die reden is in de gewijzigde wet opgenomen dat schuldhulpverleners eenvoudig zelf digitale informatiebronnen kunnen raadplegen, zoals bijvoorbeeld gegevens over iemand schulden, salaris en andere inkomsten. Dit is reeds geïmplementeerd. De schuldhulpverleners blijven afhankelijk van de schuldenaar om aan te geven bij welke personen en instanties ze schulden hebben.

In de raadsvergadering van 30 september 2021 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2021 – 2025 vastgesteld. Dit maakt geen deel meer uit van dit onderzoek. Het beleid 2017-2020 is geevalueerd: de inzet op preventie heeft geleid tot vermindering van het aantal problematische schulden. De omvang van de problematische schuld is afgenomen. De ketensamenwerking heeft geleid tot kortere lijnen en minder uitval.

De uitgangspunten zijn:

- Voorkomen, stabiliseren en verminderen van de schuldenproblematiek door in te zetten op voorlichting, vroegsignalering, een laagdrempelige toegang en begeleiding tijdens traject en nazorg
- Kwaliteit en langdurig resultaat zodat de inwoners (weer) kunnen meedoen in de samenleving
- Bepereken van de doorlooptijd binnen de wettelijke termijnen
- Sluitende aanpak en daar waar mogelijk afbouw bewindvoering.

De gemeenteraad heeft ook besloten om het instrument saneringskrediet per 1-1-2022 in te gaan zetten.

2.2 Conclusies

Het aantal huishoudens met problematische schulden in Beverwijk is min of meer constant door de jaren heen, ook in 2020.

De gemeente zet al sinds 2015 in op vroegsignalering. Energiebedrijven, woningcorporaties, PWN en zorgverzekeraars geven de gemeente een seintje als ze cliënten hebben met betalingsachterstanden. De gemeente neemt dan direct contact op met deze inwoners om aan te geven dat ze hulp kunnen bieden. De vroegsignalering gaat vanaf juli 2021 ook via berichtenverkeer, het landelijk digitale platform voor berichtenuitwisseling.

De gemeente Beverwijk heeft een groot aantal instrumenten om mensen met (problematische) schulden te ondersteunen, van folders tot minnelijke trajecten.

Conclusie: Instrumenten en uitvoering schuldhulpverlening zijn op orde. Vroegsignalering wordt al langere tijd ingezet. De gemeente voldoet aan haar wettelijke taak. Bij de mensen die de gemeente bereikt, kan geconcludeerd worden dat de gemeente haar werk goed doet.

Cliënten zijn uiteindelijk zelf verantwoordelijk of de schuldenproblematiek oplost. De gemeente ondersteunt en faciliteert. Voorwaarde is dat de cliënten meewerken. De cliënten moeten gaan budgetteren, bezuinigen op hun uitgaven, hun inkomen zien te vergroten, geen nieuwe schulden aangaan. Dit gaat vaak goed en soms verkeerd. In het laatste geval krijgen ze opnieuw ondersteuning van de gemeente.

Conclusie: De cliënt speelt een belangrijke rol of schuldhulpverlening succesvol is.

Het hebben van een geregistreerde problematische schuld is een *indicatie* dat er mogelijk schuldenproblematiek speelt. Maar dat hoeft niet. Inkomen en bezit zijn namelijk niet bekend.

Niet alle schuldeisers geven aan de gemeente door als er sprake is van betalingsachterstanden. Zo weet de gemeente bijvoorbeeld niet welke inwoners een betalingsachterstand hebben met hun hypotheek. Zij kunnen deze mensen dan ook niet gericht een hulpaanbod doen.

In het onderzoek statushouders van de rkc uit 2020 blijkt dat er binnen deze groep, een aantal statushouders is die onbedoeld vrij gemakkelijk schulden maakt(e). De gemeente zet in op extra voorlichting (en hulp) aan deze groep.

Mensen met schulden wachten gemiddeld 5 jaar voor ze hulp zoeken

Conclusie: Het bereik van inwoners met (problematische) schulden is ingewikkeld.

2.3 Aanbevelingen

Aanbeveling: Instrumenten en uitvoering schuldhulpverlening zijn op orde maar er moet blijvend aandacht voor zijn. Op het hebben van schulden rust nog steeds een taboe. In de voorlichting van de gemeente kan getracht worden schulden uit de taboe sfeer te halen.

Aanbeveling: Niet alle mensen worden bereikt en of geholpen willen worden. Monitor of het nieuwe systeem van vroegsignalering er toe leidt dat meer mensen bereikt worden.

3 Nota van bevindingen

Preventie en problematische schulden zijn kernbegrippen in dit onderzoek. Daarom wordt eerst uitgelegd wat dit is. Dit wordt gevolgd door een overzicht /indruk van de schuldensituatie in Nederland. En tot slot wordt kort ingegaan op de wetgeving over schuldhulpverlening.

3.1 Preventie

In de theorie over preventie wordt een indeling gemaakt in 3 typen.

- Primaire preventie

Doel: het voorkomen dat mensen in de problematische schulden raken; ofwel nieuwe gevallen voorkomen. Primaire preventie richt zich op iedereen die risico loopt.

Beverwijk verstaat onder primaire preventie het geven van advies en informatie in brede zin

- Secundaire preventie

Vroegtijdige onderkenning, opsporing en behandeling, meestal bij specifieke risicogroepen. Ook het opsporen van risicofactoren behoort tot de secundaire preventie. Voorwaarde is een goed onderzoek naar specifieke risicogroepen en analyse hiervan.

In Beverwijk heet deze vorm van preventie vroegsignalering.

- Tertiaire preventie

Richt zich op situaties waarbij al sprake is van problematische schulden. De curatieve hulp, begeleiding en andere maatregelen zijn bedoeld om bestaande problemen op te lossen terwijl de preventieve activiteiten in feite nazorg zijn. Hier komt ook het cyclische karakter van integrale schuldhulpverlening naar voren. Goede curatieve hulp en nazorg hebben als zodanig weer een preventieve werking. Tertiaire preventie is bedoeld om erger (terugval, recidive of chronische problemen) te voorkomen².

Beverwijk verstaat onder deze vorm van preventie het begeleiden van de klant tijdens de schuldhulpverlening zodat de klant het proces zo goed mogelijk doorkomt en dat voorkomen wordt dat er nieuwe schulden worden opgebouwd.

Definitie schuldpreventie Beverwijk

Schuldpreventie is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn om mensen financieel vaardig te maken zodat ze hun financiën op orde kunnen houden (definitie Schuldpreventie Nibud en NVVK). Beverwijk hanteert de definitie voor preventie van het Nibud en de NVVK

3.2 Problematische schulden

Een problematische schuldsituatie is de situatie waarin van een natuurlijk persoon redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden, of waarin hij heeft opgehouden te betalen (Definitie NVVK).

Er is een verschil tussen betalingsachterstanden en problematische schulden. In het geval van een betalingsachterstand staan er rekeningen open die een burger niet in één keer kan voldoen. Door een betalingsregeling te treffen met de schuldeiser kan het bedrag in meerdere termijnen worden betaald. De rekening zal dan ook niet oplopen door incassokosten en eventuele boetes. Bij problematische schulden is het onwaarschijnlijk dat een burger binnen een redelijke termijn kan voldoen aan zijn betalingsverplichtingen.

Om te bepalen of er sprake is van een problematische schuld hanteert de gemeente de beslisboom van de NVVK.

² <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/schuldpreventie/>

Indeling in schulden

Door De Greef 1992³

- Overlevingsschulden: er zijn te weinig inkomsten in verhouding tot de vaste lasten;
- Overbestedingsschulden: er zijn voldoende inkomsten maar er wordt naar verhouding te veel uitgegeven;
- Aanpassingsschulden: er vindt een verandering in de levensomstandigheden plaats met als gevolg een plotselinge inkomensdaling. Deze daling zorgt voor schulden;
- Compensatieschulden: overbesteding als gevolg van compensatiegedrag.

Of de indeling van Boorsma 1994

- Budgettaire redenen zoals ontslag, stoppen met overwerk, pensioen, of slecht financieel beheer;
- Verandering in levensfase, zoals krijgen van kinderen, scheiden, of overlijden van een partner;
- Psychosociale problemen zoals gebrek aan weerbaarheid, verslavingen, compensatiegedrag.

3.3 De wetgeving

3.3.1 De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

De verplichting om inwoners met schulden te helpen, is vastgelegd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Mensen met problematische schulden kunnen een beroep doen op gemeentelijke schuldhulpverlening. De Wet is recent gewijzigd. ⁴De wetswijziging is ingegaan op 1 januari 2021. In de Wet is vastgelegd dat welke kaders de raad moet vaststellen en welke taken het college heeft bij de uitvoering.

De wet schrijft voor dat de plannen in ieder geval concreet moeten bevatten:

- de gewenste resultaten;
- de maatregelen om de kwaliteit te borgen;
- de wijze waarop integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd;
- de maximale wacht- en doorlooptijden;
- de wijze waarop schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vorm gegeven.

Inwoners met schulden *kunnen* zich melden bij de gemeente. De gemeente kijkt of ze kan helpen. Dit heet een minnelijk traject. De gemeente vraagt om informatie over de financiële situatie. De gemeente hoeft dit niet zelf te doen maar kan professionele schuldhulpverleners contracteren. Binnen 8 weken moet de gemeente een beslissing nemen. Bij een bedreigende situatie zoals een huisuitzetting of afsluiten van water of gas, moet de gemeente de persoon binnen 3 dagen helpen. Inwoners kunnen schuldhulpverlening weigeren. Er wordt geen beschikking afgegeven als in het eerste gesprek door de inwoner wordt aangegeven af te zien van verdere schuldhulpverlening.

³ Van knooppuntkerkenenarmoede.nl

⁴ De Wet is van 9 februari 2012. De wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening en het inwerkingtredingsbesluit zijn op 13 juli gepubliceerd in het Staatsblad.

Nieuw in de wet is “vroegsignalering”. Leveranciers geven zorgelijke betalingsachterstanden op vaste lasten als huur, energie, water en de zorgverzekering vanaf 1 januari door aan de gemeenten. Hiervoor is in november 2020 een convenant afgesloten⁵. Gemeenten kunnen zich hierbij aansluiten.

Wijziging inlichtingenplicht in de Wgs 2021

De “oude” Wgs gaat ervan uit dat inwoners zelf informatie aanleveren, zodat de gemeente hier vervolgens een plan van aanpak voor schuldhulpverlening mee kan maken. Deze inlichtingenplicht, zoals verankert in artikel 6 Wgs, werkt vertragend en leidt tot langere wacht- en doorlooptijden. Om die reden is in de gewijzigde wet opgenomen dat schuldhulpverleners eenvoudig zelf digitale informatiebronnen kunnen raadplegen, zoals bijvoorbeeld gegevens over iemand schulden, salaris en andere inkomsten.

3.3.2 Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wspn)

Als een minnelijk traject niet lukt, kan de rechter gevraagd worden om toelating tot de wettelijke schuldsanering. De aanvraag moet gedaan worden door de persoon met schulden. Het aanvraagformulier wordt meestal samen ingevuld met de schuldhulpverlener. De procedure valt onder het civiel recht. Men spaart in 3 jaar tijd (kan verlengd worden tot 5 jaar) zoveel mogelijk voor de schuldeisers, onder toezicht van een Wspn-bewindvoerder. Heeft men zich aan alle regels en verplichtingen gehouden, dan geeft de rechter een schone lei. Overgebleven schulden die onder de werking van de Wspn vallen zijn dan niet meer afdwingbaar.

Het aantal mensen dat gebruik maakt van de Wspn wordt gemonitord. In 2020 zijn door de rechtspraak in totaal 2.995 personen toegelaten tot de wettelijke schuldsanering. In 2019 waren dit er in totaal 4.637 personen en in 2018 5.895 mensen. Dit is al veel minder dan de jaren daarvoor. In 2011 werden er nog 14.727 schuldsaneringsregelingen uitgesproken, in 2015 waren dat er nog 11.703. De dalende trend is al sinds 2012 zichtbaar⁶.

3.3.3 Besluit breed moratorium

Van 1 januari 2017 tot 31 december 2020 was het ‘Besluit breed moratorium schuldhulpverlening’ van kracht. Vanaf 1 januari is het breed moratorium onderdeel van wet (artikel 5). Met een breed moratorium kunnen gemeenten via de rechter bij schuldeisers een pauze van een half jaar afdwingen voor het innen van schulden.

3.3.4 Dwangakkoord

Wanneer een enkele schuldeiser niet meewerkt aan een schuldregeling - terwijl andere schuldeisers dat wel doen - kan de gemeente de rechter verzoeken om de betreffende schuldeiser te dwingen om mee te werken.

3.3.5 Beslagvrije voet

Als zowel het gemeentelijke traject als de Wspn mislukken, behoudt de schuldenaar tot in lengte van dagen zijn schulden. Schuldeisers mogen dan weer incassomaatregelen nemen, maar moeten wel de beslagvrije voet respecteren. De beslagvrije voet is het gedeelte van het inkomen waarop geen beslag mag worden gelegd en ligt op ongeveer 95% van de bijstandsnorm⁷.

⁵ Het convenant is op 10 november 2020 ondertekend door VNG, NVVK, Aedes, Energie Nederland, VEWIN, de vereniging van drinkwaterbedrijven en Zorgverzekeraars Nederland. Op 15 december 2020 tekende ook de koepelorganisaties van studentenhuysvesters, private en particuliere verhuurders mee aan het Landelijk Convenant Vroegsignalering.

⁶ Informatie website Raad voor de Rechtspraak

⁷ Wet vereenvoudiging belastingvrije voet ingegaan 2021

3.3.6 Zakelijke schulden

Burgers met zakelijke schulden (zelfstandige ondernemers) kunnen een beroep doen op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz).

De volgende 3 groepen zelfstandigen komen in aanmerking voor financiële ondersteuning:

- startende ondernemers die vanuit de bijstand een bedrijf willen starten;
- gevestigde zelfstandigen in tijdelijke financiële problemen of zelfstandigen die hun bedrijf willen beëindigen;
- oudere zelfstandigen (geboren voor 1 januari 1960) met een niet-levensvatbaar bedrijf⁸.

3.3.7 Bewindvoering

In artikel 435 van het burgerlijk wetboek staat wat onderbewindstelling ter bescherming van meerderjarigen betekent. Bewind wordt aangevraagd voor mensen die niet zelf hun geld kunnen beheren, bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking. De rechter die het bewind instelt, benoemt daarbij of zo spoedig mogelijk daarna een bewindvoerder.

Schuldenbewind is in principe hetzelfde als beschermingsbewind. Het verschil is de grondslag waarop het bewind wordt uitgesproken. Bij beschermingsbewind wordt het bewind uitgesproken vanwege een medische indicatie terwijl bij schuldenbewind het hebben van een problematische schuldsituatie de grondslag is. Daarnaast wordt het schuldenbewind ingeschreven in het curatele- en bewindregister. Dit is een openbaar register en dient om de persoon in kwestie te beschermen tegen derden. Het geeft de bewindvoerder de mogelijkheid overeenkomsten die u in de toekomst aangaat te vernietigen.

Sinds 1 januari 2021 geldt (Wgs) dat in geval van schulden de rechter het bewind alleen voor bepaalde duur mag uitspreken. Bij bewind om een andere reden dan schulden of verkwisting geldt dit in principe niet. De gemeente heeft per 1 januari adviesrecht. De nieuwe wet regelt dat gemeenten drie maanden nadat schuldenbewind is ingesteld de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste kan worden geholpen door voortzetting van het bewind, of door een lichtere vorm van gemeentelijke ondersteuning. Gemeenten kunnen zo hun regierol bij schuldhelpverlening beter vervullen. Dit draagt bij aan de samenwerking tussen rechtbanken, gemeenten en bewindvoerders.

Schuldenbewind kan, als dat nodig is, worden vergoed uit bijzondere bijstand.

3.4 De schuldsituatie in Nederland en in Beverwijk

Het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) heeft aangetoond dat ruim 8 procent van de Nederlandse huishoudens problematische schulden heeft en slechts een tiende daarvan is in beeld bij schuldhelpverlening. De data bevestigen de verwachting dat de coronacrisis de schuldenproblematiek flink zal verergeren.

Het CBS heeft zich in het laatste onderzoek gebaseerd op landelijke registraties van schulden en betalingsachterstanden bij instanties als de Belastingdienst, het Bureau Krediet Registratie (BKR), zorgverzekeraars, het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Uit die bronnen blijkt dat ruim 650 duizend huishoudens in Nederland - 8,3 procent van het totaal - op 1 januari 2018 met problematische schulden te maken had⁹.

⁸ <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/besluit-bijstandverlening-zelfstandigen-bbz>

⁹ Binnenlands Bestuur 21 augustus 2020

Het CBS hanteert de volgende uitgangspunten om te bepalen of een huishouden een problematische schuld heeft.

Tenminste één persoon in het huishouden voldoet aan ten minste één van de volgende criteria op 1 januari van het betreffende verslagjaar:

- Volgt een WSNP-traject;
- Volgt een bij BKR geregistreerd minnelijk traject;
- Heeft een bij BKR geregistreerde betalingsachterstand;
- Is in het Centraal Curatele en Bewindregister (CCBR) opgenomen op grond van verkwisting en/of problematische schulden;
- Heeft ten minste zes maanden de zorgpremie niet betaald;
- Heeft een betalingsachterstand van een Wet Mulder-boete (boete voor lichte verkeersovertreding) bij het CJIB heeft waarvan de tweede aanmaning ten minste twee maanden openstaat, of zich al in een ernstigere wanbetalersfase bevindt;
- Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn;
- Heeft langer dan 27 maanden een toeslagschuld van totaal minimaal 50 euro openstaan bij de Belastingdienst;
- Heeft langer dan 15 maanden een schuld van totaal minimaal 50 euro voor overige belastingaanslagen openstaan bij de Belastingdienst;
- Heeft een belastingschuld bij de Belastingdienst die in de 12 maanden voor het peilmoment oninbaar is geleden;
- Heeft een betalingsachterstand bij de DUO van 3 maanden of langer en van minimaal 270 euro.

Het *onderstaande* overzicht geeft inzicht in het aantal huishoudens in Beverwijk met geregistreerde schulden. Het tweede overzicht laat de situatie in Nederland zien.

Maar: huishoudens met een volgens de definitie, problematische schuld hebben niet per definitie een probleem. Het hebben van een geregistreerde schuld zegt niets over het huishoudinkomen of over eventueel bezit. CBS geeft alleen inzicht in de schuldensituatie in Nederland en in gemeenten.

Jaar	Huishoudens met schulden	Aandeel huishoudens met schulden %	Huishoudens zonder schulden
2015	1830	10	16.510
2016	1870	10.1	16.660
2017	1670	8.9	17.090
2018	1840	9.7	17.030
2019	1720	9.2	16.870
2020	1750	9.2	17.320
2020 oktober	1700	8.8	17.490

CBS huishoudens met problematische schulden Beverwijk: Tabel: dashboards.cbs.nl dd. 18-10-2021

Jaar	Huishoudens met schulden	Aandeel huishoudens met schulden %	Huishoudens zonder schulden
2015	661.730	8.6	7.004.220
2016	661.860	8.6	7.059.730
2017	604.670	7.8	7.190.410
2018	650.700	8.3	7.208.240
2019	625.280	8.1	7.118.590
2020	630.120	7.9	7.368.910
2020 oktober	614.270	7.6	7.443.440

CBS huishoudens met problematische Nederland Tabel: dashboards.cbs.nl dd. 18-10-2021

Het CBS heeft in beeld gebracht hoeveel Nederlandse huishoudens in de periode van 1 januari 2015 tot en met 1 januari 2018 te maken hadden met geregistreeerde problematische schulden. De belangrijkste resultaten uit dit rapport samengevat, zijn:

- Op 1 januari 2018 had 8,3 procent (650 700 huishoudens) van de huishoudens in Nederland te maken met geregistreeerde problematische schulden.
- Van personen vanaf 16 jaar in institutionele huishoudens had 7,5 procent (17 640 personen) geregistreeerde problematische schulden op 1 januari 2018.
- In de afgelopen jaren is het aandeel huishoudens met geregistreeerde problematische schulden stabiel gebleven. Op 1 januari 2015 was het aandeel huishoudens met geregistreeerde problematische schulden 8,6 procent (661 730 huishoudens), waar dit op 1 januari 2018 licht was afgenomen tot 8,3 procent (650 700 huishoudens).
- Bijna een kwart van de referentiepersonen uit huishoudens met geregistreeerde problematische op 1 januari 2018 behoorde een jaar eerder nog niet tot een huishouden met probleemschulden. Ruim de helft behoorde op 1 januari 2018 al minstens drie jaar aaneengesloten tot een huishouden met probleemschulden.
- Voor 14,4 procent van de huishoudens met geregistreeerde problematische schulden op 1 januari 2018 is bekend dat zij in beeld zijn bij de hulpverlening. Voor een deel hiervan (1 op de 10 huishoudens met problematische schulden) is bekend dat het specifiek om schuldhulpverlening gaat.

Er zijn zeven groepen geïdentificeerd van personen met een verhoogde kans op geregistreeerde problematische schulden:

- Kenmerken die van belang zijn voor het identificeren van deze risicogroepen zijn belangrijkste inkomensbron, vermogen van het huishouden, verdacht zijn geweest van een misdrijf, type huishouden, afname van het huishoudinkomen, type woning, van werk naar een WW-uitkering gaan en uit elkaar gegaan zijn met een partner.
- Op 1 januari 2018 behoorde 2,7 procent van de Nederlandse bevolking vanaf 16 jaar (338 800 personen) tot één van de groepen met een verhoogd risico.
- In de afgelopen jaren is zowel het aantal als het relatieve aandeel personen, met een verhoogd risico op problematische schulden iets afgenomen. Op 1 januari 2016 was het aandeel personen dat tot één van de risicogroepen behoorde 3,3 procent (409 560 personen), waar dit op 1 januari 2018 was afgenomen tot 2,7 procent (338 800 huishoudens).
- 6,5 procent van de personen in de risicogroepen had op 1 januari 2018 geregistreeerde problematische schulden, maar behoorde een jaar eerder nog niet tot een huishouden met probleemschulden. De kans dat een persoon die behoort tot een risicogroep instroomt in de problematische schulden is daarmee bijna tien keer zo groot als voor iemand die hier niet toe behoort.

Er is samenhang tussen verschillende achtergrondkenmerken en het hebben van geregistreeerde problematische schulden:

- Problematische schulden komen relatief vaker voor in de leeftijdsgroep 25 en 65 jaar, personen met een niet-westerse migratieachtergrond, laagopgeleiden en huishoudens met kinderen.
- Er is een duidelijke samenhang tussen het hebben van problematische schulden en zwakkere economische positie. Huishoudens met geregistreeerde problematische schulden hebben vaker een laag inkomen en inkomen uit een uitkering (met name bijstand).
- De belangrijkste inkomensbron van personen in huishoudens met geregistreeerde problematische schulden is relatief vaker inkomen uit een eigen onderneming dan bij huishoudens zonder probleemschulden.
- Huishoudens met probleemschulden hebben relatief vaker te maken met geestelijke gezondheidszorg en jeugdzorg.
- Verlies van een baan en vervolgens in de bijstand komen, verdacht worden van een misdrijf, het stoppen met volgen onderwijs zonder een startkwalificatie te behalen en het uit elkaar gaan met een partner zijn life events met een relatief hoge kans op het ontstaan van geregistreeerde problematische schulden.

Tenslotte, onderzoek wijst uit dat het aantal mensen in Nederland dat door schulden onder toezicht is komen te staan van een bewindvoerder de afgelopen jaren is gestegen. Waren er in 2013 nog ongeveer 35.000 mensen onder bewind, in 2018 waren dat er al ruim 56.000 ¹⁰.

3.5 Gemeentelijk beleid schuldhulpverlening

De wet schrijft voor dat de gemeenteraad een beleidsplan vaststelt. De huidige wet heeft een extra lid bij artikel 2 gekregen. Vanaf 2021 moet het plan ook beleid bevatten “hoe de samenwerking met schuldeisers, waaronder verhuurders van tot bewoning bestemde onroerende zaken, zorgverzekeraars, water- en energiebedrijven, wordt vormgegeven”. Het is wat in Beverwijk het

¹⁰ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Aantal-mensen-met-schulden-onder-bewind-neemt-fors-toe.aspx>

project vroegsignalering is. Dit was voor 2021 al mogelijk maar er ontbrak een wettelijke grondslag.

Uit Wgs: Artikel 2. Plan

1. De gemeenteraad stelt een plan vast dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan de inwoners van zijn gemeente.
2. De gemeenteraad stelt het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren vast. Het plan kan tussentijds gewijzigd worden.
3. Het plan bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid betreffende integrale schuldhulpverlening en het voorkomen dat inwoners schulden aangaan die ze niet kunnen betalen.
4. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
 - a. welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
 - b. welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd;
 - c. hoe de samenwerking met schuldeisers, waaronder verhuurders van tot bewoning bestemde onroerende zaken, zorgverzekeraars, water- en energiebedrijven, wordt vormgegeven;
 - d. het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft met betrekking tot de in artikel 4, eerste lid, genoemde periode, en
 - e. hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven.
5. In het plan kan de gemeenteraad aangeven onder welke voorwaarden het college de cliënt verplicht te beschikken over een basisbetaalrekening als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.

De gemeenteraad Beverwijk heeft sinds 2012 twee beleidsplannen schuldhulpverlening vastgesteld, het Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2012-2015 en het Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2017-2020¹¹. Beide plannen zijn IJmondiaal tot stand gekomen. De visie en doelstellingen zijn gezamenlijk geformuleerd, maar de werkwijze verschilt per gemeente. Het plan 2012-2015 is in 2016 geëvalueerd.

De evaluatie 2012-2015 is gebruikt als input voor het plan 2017-2020. Het plan 2017-2020 wordt ten tijde van dit onderzoek geëvalueerd. Het Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2021-2024 is in de maak. In bijlage 3 staat een samenvatting van de beleidsstandpunten 2017-2020 zoals vastgesteld door de gemeenteraad.

In het beleidsplan staan missie en visie op schuldhulpverlening: burgers met financiële problemen kunnen bij de gemeente aankloppen voor hulp en krijgen binnen vastgestelde termijnen duidelijkheid over wat er gaat gebeuren. Schuldhulpverlening draagt bij aan de bestrijding van armoede en geeft mensen de mogelijkheid om deel te nemen aan het sociale en maatschappelijke leven.

Het slagen van een schuldhulpverleningstraject hangt voor een groot deel af van de eigen inzet van de inwoner. De gemeente verwacht dat inwoner die aanklopt ook zijn of haar eigen verantwoordelijkheid neemt. Dit betekent dat:

- afspraken worden nagekomen;
- informatie op tijd wordt aangeleverd en
- tijdens het traject geen nieuwe schulden worden gemaakt.

De doelstelling van de schuldhulpverlening is niet expliciet benoemd, maar kan wel uit het beleidsplan worden herleid: **Het efficiënt, effectief en duurzaam uitvoeren van het schuldhulpverleningsbeleid om daarmee de schulden te voorkomen, stabiliseren en verminderen.**

¹¹ Op 19 maart 2017 heeft de gemeenteraad het IJmondiaal beleidsplan schuldhulpverlening 2017-2020 vastgesteld.

Om deze doelstelling te kunnen realiseren zijn de volgende (sub)doelstellingen benoemd:

- Blijven c.q. (meer) gaan werken volgens de richtlijnen van de NVVK: hierbij valt te denken aan de inrichting van de processen en het realiseren van wettelijke dan wel interne termijnen/doorlooptijden.
- Voorlichting verzorgen/geven: onder meer doorverwijzen naar bestaande voorlichting en instellingen als Nibud, voorlichting geven op scholen, aanbieden van budgetcursussen, verzorgen van thuisadministratie door vrijwilligers e.d.
- Vroegsignalering realiseren: samenwerking tussen ketenpartners en uitwisseling van informatie over bijvoorbeeld betalingsachterstanden. Voortzetten en/of uitbreiden van afspraken met woningcorporaties, nutsbedrijven en zorgverzekeraars.
- Een laagdrempelige toegang en algemene hulp verlenen: Essentieel om vroegtijdige signalering en ondersteuning überhaupt mogelijk te maken. Hiervoor zijn goede afspraken met de verschillende partijen nodig. Het sociaal team en ook het klantcontactcentrum (KCC) van de gemeente spelen hierin een belangrijke rol.
- Nazorg en sluitende aanpak (informele en formele zorg) uitvoeren: onderzoeken op welke manier ondersteuning tijdens een WSNP traject kan worden geboden, aanbieden van traject nazorg (budgetcursus, inzetten van maatjes via sociaal team) voor inwoners die een traject met succes hebben afgerond onder meer om recidive te voorkomen. Hieraan gekoppeld is het streven naar afbouw van (aantal) onderbewindstellingen door inzetten informele zorg.

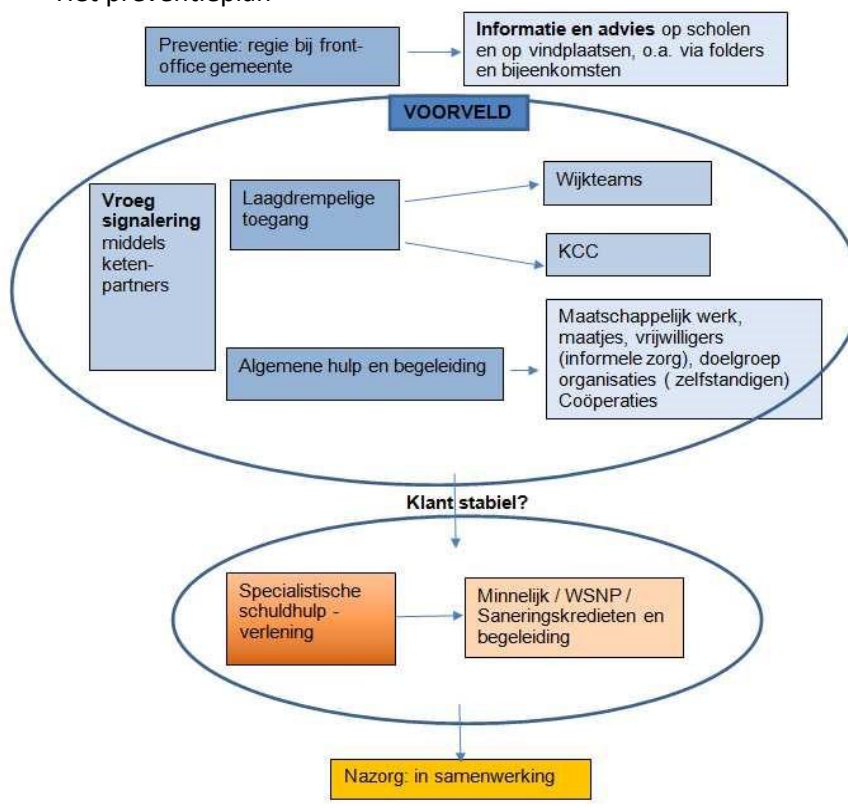
Hoofdpijnen van beleid zijn daarnaast:

- **Integrale aanpak**
Er wordt gekeken naar de oorzaak van de financiële problemen en welke omstandigheden van invloed zijn. Er wordt beoordeeld of de burger problemen heeft waarvoor ook andere hulpverlening ingezet moet worden. Het doel is te komen tot het vergroten van de zelfredzaamheid van de burger, het voorkomen van recidive en participatie in de samenleving. Onder de integrale aanpak vallen ook preventie en nazorg.
- **Maatwerk of vraaggerichte dienstverlening**
De inzet van schuldhulpverlening is maatwerk omdat iedere situatie anders is en problemen voor iedereen verschillend zijn. Op basis van de persoonlijke en gezinssituatie wordt een passende vorm van hulp- en dienstverlening gezocht.
- **Recidive**
In geval van recidive wordt onderzocht waarom het eerste traject niet gelukt is en waarom de burger voor de tweede keer gebruik wil maken van schuldhulpverlening. Wanneer de inschatting is dat via een integrale aanpak er alsnog een duurzame oplossing kan komen, dan kan nogmaals deze hulp geboden worden.
- **Doelgroep**
Tot de doelgroep van de specialistische schuldhulpverlening behoort elke burger met problematische schulden. Voor actieve preventie ligt de nadruk op burgers met schulden die dreigen problematisch te worden. Een kleine zelfstandige met privéschulden kan een beroep doen op de specialistische schuldhulpverlening. Voor zakelijke schulden is er het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)
- **Specifieke aandacht voor gezinnen met kinderen**

Als er sprake is van inwonende minderjarige kinderen en ernstige schuldenproblematiek, wordt altijd gekeken hoe dit gezin snel en zo goed mogelijk geholpen kan worden om verergering van de (schulden)situatie te voorkomen.

- Kwetsbare groepen
Sommige groepen behoeven specifieke aandacht. Niet iedereen is in staat de ontwikkelingen in de maatschappij te volgen.
- Eigen verantwoordelijkheid
Als iemand een traject succesvol heeft doorlopen, verwacht de gemeente dat diegene zich inzet om niet opnieuw in een problematische situatie terecht te komen. Met het oog op de eigen verantwoordelijkheid zijn er dan ook enkele weigeringsgronden.
- Weigeringsgronden
Het college kan (op basis van artikel 3 lid 2 van de wet) personen weigeren die al eerder gebruik hebben gemaakt van schuldhulpverlening.
In Beverwijk wordt niemand bij voorbaat uitgesloten van schuldhulpverlening. Het College heeft weigeringsgronden opgenomen in artikel 5 van de beleidsregels schuldhulpverlening gemeente Beverwijk 2017. Het zijn allemaal “kan” bepalingen. Dit geeft het College de ruimte om, ondanks dat de weigeringsgrond dit toestaat, van een weigering af te zien, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt.
In bijlage 3 staan de weigeringsgronden, de beëindigingsgronden en de bepalingen voor een nieuwe aanvraag nadat eerder een traject is afgerond.

Het preventieplan

Een laagdrempelige toegang is volgens de gemeente essentieel om vroegtijdige signalering en ondersteuning mogelijk te maken. Mensen die veel moeite moeten doen om hulp bij de schuldsituatie te krijgen, stellen dit vaak uit. Door vroegtijdig algemene hulp en begeleiding te

bieden, kunnen problematische schuldsituaties en inzet van specialistische schuldhulpverlening, bewindvoering of budgetbeheer worden voorkomen.

Zowel professionals als vrijwilligers ondersteunen inwoners met schulden.

De gemeente vindt dat de verbinding tussen formele en informele zorg belangrijk. Ze kunnen elkaar versterken als ze goed op elkaar aansluiten. Als vrijwillige zorg voldoende is, moet de professional loslaten. En als de vrijwilliger knelpunten ervaart, weet hij of zij dat er een vangnet is. Een sluitende ketenaanpak betekent samen op zoek gaan naar het beste voor de klant. (Uit tweede beleidsplan)

3.6 Instrumenten en activiteiten in de gemeente Beverwijk

Om het beleid handen en voeten te geven worden verschillende instrumenten ingezet. Hieronder staat een overzicht van de instrumenten.

In de terminologie lopen hulp en preventie door elkaar heen. Wat de een preventie zou noemen, noemt een ander hulp. Met de verschillende vormen van hulp wil de gemeente mensen met dreigende of net beginnende schulden bereiken maar ook mensen die schulden hebben die afgelost moeten worden en het inzetten van begeleiding om te voorkomen dat deze mensen nieuwe schulden maken. Er is altijd sprake van maatwerk omdat iedere situatie en ieder mens anders is en een andere aanpak vraagt.

3.6.1 Instrumenten voor primaire preventie

3.6.1.1 Folder Geldzorgen

Beverwijk heeft een folder gemaakt die op veel punten in de stad verspreid is en ook op de website staat. In de folder waar mensen met (beginnende) schulden terecht kunnen voor hulp.

3.6.1.2 Voorlichting

Het Nibud doet veel aan voorlichting. Beverwijk sluit aan bij de voorlichting van het Nibud en verwijst via Beverwijk.nl actief naar hun website.

De gemeente vindt dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de financiële educatie en daarna de scholen. Omdat de gemeente het wel belangrijk vindt dat kinderen en jongeren verstandig kunnen omgaan met geld, wordt projectmatig ingezet op voorlichting aan kinderen en jongeren. Het doel voor de afgelopen vier jaar was om in de IJmond samen tot een plan te komen voor een voorlichtingsprogramma en aan te sluiten bij het landelijk initiatief van het Ministerie van Financiën, 'De week van het geld'. Ook in maart 2021 heeft de gemeente speciaal aandacht besteed aan de week van het geld via de website van de gemeente.

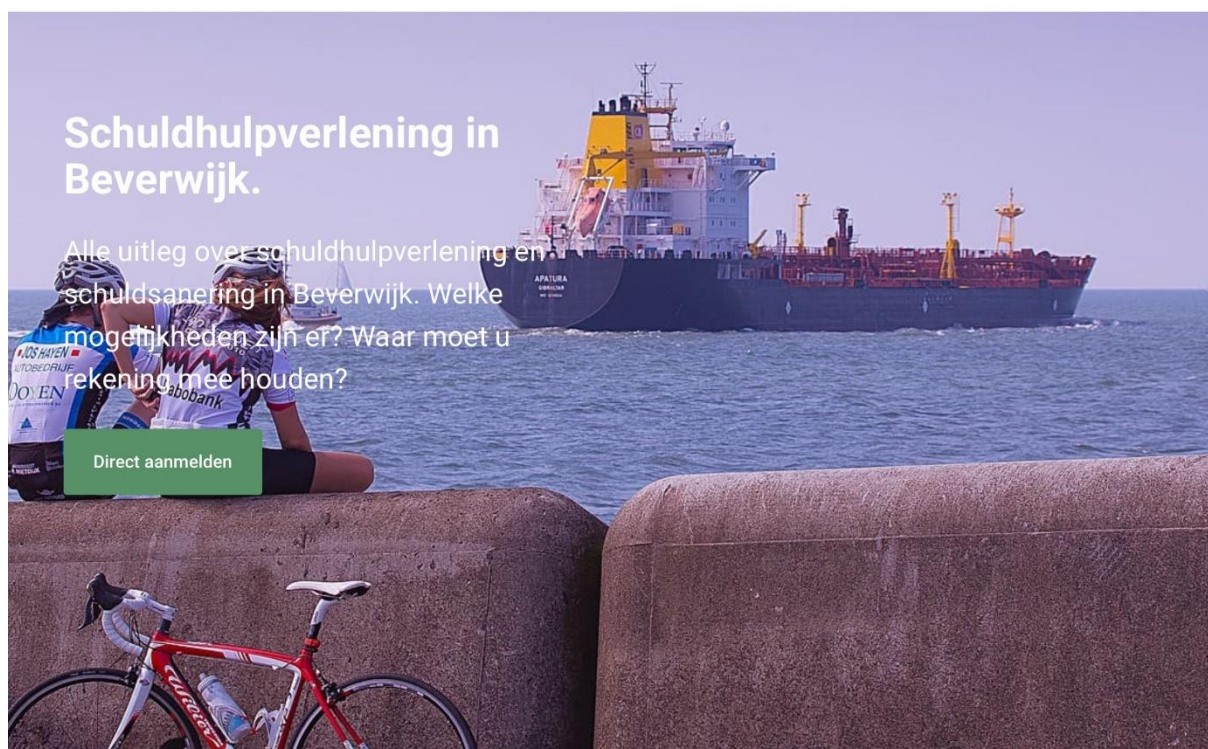
3.6.1.3 Inloopspreekuur

Er is iedere vrijdag van 10-12 uur een inloopspreekuur geldzaken op het stadhuis. Het spreekuur wordt bemenst door deskundigen van Sociaal team, Sociaal.nl en Socius Maatschappelijk Dienstverleners. Van 11 tot 12 kan iedereen met vragen vrij inlopen. Als meer hulp nodig is, wordt vervolgspraak gemaakt. Er is altijd een deskundige van sociaal.nl aanwezig. De deskundigen van Socius en het sociaal team wisselen elkaar af.

3.6.1.4 Schuldhulpverlening Nederland via google

Beverwijk is aangesloten bij de website Schuldhulpverlening Nederland. Hier wordt uitgelegd welke mogelijkheden er zijn voor personen met schulden en de inwoner kan direct aanmelden.

<https://www.schuldhulpverlening-nederland.nl/schuldhulpverlening-beverwijk.html>.

Schuldhelpverlening in Beverwijk.

Alle uitleg over schuldhelpverlening en schuldsanering in Beverwijk. Welke mogelijkheden zijn er? Waar moet u rekening mee houden?

[Direct aanmelden](#)

3.6.1.5 Digitale hulpmiddelen

Mensen schamen zich vaak voor financiële problemen. Daarom verwijst de gemeente via beverwijk.nl website naar digitale hulpmiddelen om zelf te onderzoeken hoe van schulden af te komen. De gemeente Beverwijk verwijst¹² naar nibud.nl en zelfjeschuldenregelen.nl. Op www.beverwijk.startpuntgeldzaken.nl staan voorbeelden van geldplannen om inkomsten en uitgaven in balans te brengen.

3.6.2 Instrumenten voorkomen dat mensen (meer) schulden krijgen

3.6.2.1 Inhouding en betaling van de vaste lasten

Mensen met een bijstandsuitkering en moeite hebben om hun budget te beheren kunnen opteren voor de mogelijkheid van inhouding en betaling van vaste lasten.

3.6.2.2 Inkoop budgetbeheertrajecten bij Brijderstichting

Voor mensen met een verslaving koopt de gemeente budgetbeheertrajecten in bij de Brijderstichting.

3.6.2.3 Vroegsignalering

Vroegsignalering is een belangrijk instrument in het beleidsplan. Vanaf januari 2019 is de gemeente bezig om vroegsignalering handen en voeten te geven door afspraken te maken met corporaties, nutsbedrijven, zorgverzekeraars en met stichting MEE, Inova, Socius stichting Schuldhelpmaatje, het sociaal team, Brijderstichting, en met de Wmo- en participatieafdelingen binnen de gemeente. Op het zelfde moment was het rijk bezig met vroegsignalering in de wet te verankeren. Daarop heeft de

¹² <https://www.beverwijkwijzer.nl/is/een-vraag-over-2/werk-geld-en-uitkering/geldzaken/schulden/schuldhelpverlening>

gemeente besloten om aan te sluiten bij de landelijke afspraken en convenanten over vroegsignalering. Daardoor is enige vertraging opgelopen. In mei 2021 is vroegsignalering van start gegaan.

3.6.2.4 Budgetbeheer en beschermingsbewind

Beschermingsbewind wordt ingezet voor mensen met blijvende psychische problemen, verslaving, een verstandelijke beperking of multiproblematiek. Deze mensen hebben een bewindvoerder om te hun financiën te beheren. De bewindvoerder wordt aangesteld door de rechtbank en krijgt daarvoor een vergoeding. Bewindvoering wordt vaak beroepsmatig uitgevoerd. De kosten voor bewindvoering voor iedereen met een laag inkomen voor rekening van de gemeente. Daarnaast zet de gemeente in op andere vormen van budgetbeheer.

Schuldhelpverleners beheren voor sommige mensen tijdelijk het inkomen. De vaste lasten worden betaald en de cliënt krijgt elke week of elke maand inkomen om boodschappen van te doen.

3.6.3 155 voor ondernemers

Ondernemers met financiële problemen kunnen contact opnemen met 155-Help-een-bedrijf die in opdracht van de gemeente Beverwijk ondernemers helpen die het (tijdelijk) moeilijk hebben. Deze ondersteuning is gratis.

3.6.4 Verschillende mogelijkheden voor schuldsanering

Er zijn meerdere wegen die bewandeld kunnen worden. Ook hier is sprake van maatwerk.

3.6.4.1 Minnelijk traject

Bij een minnelijk traject probeert de gemeente schulden te regelen met alle schuldeisers. De schuldeisers moeten vrijwillig willen meewerken aan een schuldregeling. Als de schuldeisers niet willen meewerken, kan de persoon met schulden een beroep doen op het wettelijke traject. Beverwijk heeft ingezet op minnelijke trajecten.

3.6.4.2 Saneringskrediet

De gemeente kan ook een lening (saneringskrediet) geven waarmee de schuldenaar, na bemiddelingen met goed vinden van alle schuldeisers, in een keer alle schulden aflost. De cliënt heeft dan nog maar 1 schuld, namelijk bij de gemeente. Dit heet schuldsanering. Beverwijk heeft een pilot gedaan met saneringskredieten. Dit heeft 2 keer geleid tot een saneringskrediet waarvan een persoon ook deelnam aan het jongerenproject new future. De meerwaarde van saneringskredieten wordt ambtelijk onderstreept. Het vermindert stress bij de mensen en er ruimte ontstaat om het leven weer beter op de rit te krijgen. De gemeenteraad is september 2021 akkoord gegaan om te gaan werken met saneringskredieten. De uitvoering is belegd bij sociaal.nl.

3.6.4.3 Collectief schuldregelen

De schuldeisers krijgen de aanmelding van nieuwe klanten periodiek in een overzicht binnen. Dit Collectief Schuldregelen versnelt en vergemakkelijkt het tot stand brengen van minnelijke schuldregelingen. Schuldeisers geven vooraf akkoord op betaalvoorstellen en handelen dossiers collectief af. Dat zorgt voor snellere doorlooptijden en minder rompslomp bij gemeenten en schuldeisers. Daardoor krijgen mensen met schulden sneller perspectief en haken ze minder vaak af.¹³ Beverwijk is in haar hoedanigheid als schuldeiser hier nog niet bij aangesloten. De gemeente als schuldhelpverlener, via sociaal.nl, wel. hier (nog) niet bij aangesloten. De raad moet hierover eerst een beslissing nemen.

¹³ <https://www.nvvk.nl/collectief-schuldregelen>

3.6.4.4 Wettelijke schuldsanering

Als er geen minnelijke schikking tot stand komt, kan de cliënt door de rechter worden toegelaten tot de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). De aanvraag voor een WSPN traject wordt begeleid door de schuldhulpverleners.

3.7 De uitvoering wie doet wat?

3.7.1 Coördinatie van de schuldhulpverlening

De uitvoering van de schuldhulpverlening in Beverwijk wordt gecoördineerd door een enkele medewerker, de adviseur /ketencontroleur schuldhulpverlening. Zij is een spin in het web, weet wat in Beverwijk speelt en heeft een groot en relevant netwerk. Ze heeft veel kennis van de Beverwijks situatie.

De belangrijkste ingang in Beverwijk voor mensen met geldproblemen is het “loket geldzaken”. Het loket is in het stadhuis, is open op vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur en wordt altijd bemenst door deskundigen van Sociaal.nl en om en om met een deskundige van het sociaal team of van Socius. Vooraf moet wel een afspraak gemaakt worden.

Zodra een van de maatschappelijke partners (sociaal team, team participatiewet, corporaties maar ook huisartsen, GGD) in de gaten heeft dat iemand (dreigende) schulden heeft, wordt die persoon gewezen op het bestaan van het loket geldzaken.

Mensen doen hier één keer hun verhaal. Als het korte gesprek tijdens het spreekuur niet voldoende is, wordt een vervolgspraak gemaakt.

Iedere bezoeker van het loket heeft eigen vragen. Sommigen zijn geholpen met een verwijzing naar de website van de gemeente waar een aantal online zelfhulp tools staan.

De 1e fase van de schuldhulpverlening is het stabilisatietraject. Het doel van deze fase is om de inkomsten en uitgaven van de klant in evenwicht te krijgen, en rust voor hem te creëren. Zo bereid je hem of haar voor op een schuldregeling.

Stabilisatie bestaat daarom uit de volgende onderdelen:

- overzicht over de administratie krijgen;
- kijken hoe de inkomsten omhoog kunnen;
- kijken hoe de uitgaven omlaag kunnen;
- de klant financieel stabiel krijgen.

Stabilisatie is een belangrijke stap in de schuldhulpverlening. Veel mensen haken in deze fase al af. Uit onderzoek¹⁴ blijkt dat klanten vaak niet weten waarom ze het stabilisatietraject doorlopen. Ze ervaren deze eerste fase als wachttijd en dragen daardoor ook niet optimaal bij aan een succesvolle afloop. Klanten ervaren sterk wisselende emoties tijdens het stabilisatietraject: angst, hoop, Sommige huishoudens hebben een enkele schuld waar met hulp van medewerkers van de eerstelijnsvoorziening met de schuldeiser een afbetalingsregeling getroffen kan worden.

Mensen met schulden zijn over het algemeen moeilijk te bereiken. Het duurt gemiddeld 5 jaar voor iemand bij de gemeente aanklopt. Dit is een landelijk beeld. Vijf jaar is lang en vroegsignalering moet er toe leiden dat mensen eerder geholpen worden.

Vroegsignalering is tot mei 2021 maatwerk. De gemeentelijk medewerker wordt door sociale partners geattendeerd op het feit dat een persoon mogelijk schulden heeft. Deze vorm van vroegsignalering werkt In Beverwijk al enkele jaren. De gemeente kan dan contact zoeken met deze persoon.

¹⁴ <https://www.komuitjeschuld.nl/actueel/nieuws/2019/10/15/het-stabilisatietraject-%E2%80%93-de-succes--en-faalfactoren>

Vanaf mei 2021 verloopt de vroegsignalering via RIS, het systeem wat de gemeente heeft aangeschaft en waarin de partners zoals het energiebedrijf, de corporatie, verplicht zijn te melden dat iemand een problematische schuld heeft.

Het is de bedoeling dat straks n.a.v. de gegevens uit RIS maandelijks 10 huisbezoeken worden afgelegd en 30 telefoontjes worden gepleegd om de mensen met problematische schulden te bereiken.

De coördinator schuldhulpverlening van de gemeente verzorgt themabijeenkomsten aan collega's van bijvoorbeeld de afdeling participatie om nog meer mensen te bereiken en geeft lezingen aan schuldhulpmaatje, voor vrijwilligers van Socius e.d..

Schuldhulpverlening is intensief. De coördinator heeft bijna dagelijks contact met corporaties over dreigende huisuitzettingen en over betalingsachterstanden, met PWN en met de belastingdienst. ER is ketenoverleg om de bewoners met schulden te begeleiden, niet alleen met hun financiële problemen maar met alle problemen. Door dit ketenoverleg leren de instanties elkaar ook beter kennen en weten ze elkaar eerder te vinden.

3.7.2 Het loket geldzaken: inloopspreekuur

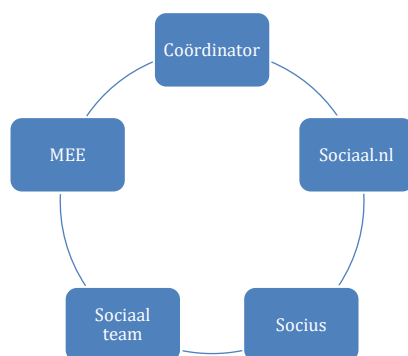
In paragraaf 3.6.1.3. is het inloopspreekuur al genoemd. Het loket wordt bemenst door een vast team van drie mensen afkomstig van sociaal.nl, Socius maatschappelijke dienstverleners en het sociaal team Beverwijk. Voor Covid was het eerste uur bestemd voor mensen met een afspraak en in het tweede uur kon iedereen binnenlopen. Door Covid kunnen mensen op dit moment alleen op afspraak terecht. Het team wil zo snel als mogelijk weer het inloopspreekuur hervatten omdat het toch laagdrempeliger. Een afspraak maken kan een drempel zijn.

De drie medewerkers vragen aan de cliënt om hun vraag toe te lichten. Ze vragen door om zeker te weten dat ze de echte hulpvraag in beeld hebben.

Alle mogelijke vragen komen voorbij. De medewerkers proberen iedereen antwoord te geven of in contact te brengen met de juiste afdeling.

Een deel van de vragen betreft natuurlijk vragen over (beginnende-) schulden. Die worden door dit team opgepakt. De cliënten worden voor de vervolgstappen, in overleg, toegewezen aan een van de vier organisaties. Dit is de vaste schuldhulpketen.

Dan is er daarnaast nog ondersteuning door de keten erom heen zoals genoemd in bijlage2 ketenpartners.

De schuldendeskundige van het sociaal team draagt zorg voor de reguliere cliënten, mensen met maatschappelijke problemen of een complexere achtergrond worden verder geholpen door de vaste medewerker van Socius en mensen met een mentale of verstandelijke beperking worden in contact gebracht met MEE. MEE is gespecialiseerd in hulp aan deze specifieke groep. De medewerker van

sociaal.nl helpt de cliënten waarvan lijkt dat er sprake is van problematische schulden en werkt nauw samen met de andere partijen.

De eerste stap is stabiliseren. Inkomen en uitgaven worden in kaart gebracht, er is hulp om de administratie op orde brengen, de schulden worden in kaart gebracht. Inzet, motivatie en medewerking van de cliënt zijn in deze fase belangrijk. Niet alle cliënten zijn gemotiveerd of willen zorg. De cliënt motiveren is een daarom een belangrijk deel van het werk.

Na stabilisatie volgt, als dat nodig is, een aanvraag voor een traject voor minnelijke schuldsanering. De vaste medewerker van sociaal.nl begeleidt deze cliënten. Er wordt een plan van aanpak opgesteld en de gemeente (de coördinator schuldhulpverlening) geeft een beschikking af. De cliënt heeft daarmee een overeenkomst met de gemeente. Sociaal.nl sluit vervolgens een contract af met de schuldeisers van de cliënt. Een traject duur 3 of 4 jaar.

3.8 Bereik hulpverlening bewoners: de cijfers

In hoeverre bereikt schuldhulpverlening inwoners met schuldproblemen? Welke resultaten heeft de gemeenteraad geformuleerd?

De raad heeft de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Voorlichting verzorgen/geven door doorverwijzen;
- Voorlichting geven op scholen;
- Aanbieden van budgetcursussen; geldplannen;
- Verzorgen van thuisadministratie door vrijwilligers e.d.;
- Vroegsignalering realiseren;
- Een laagdrempelige toegang en algemene hulp verlenen; inloopsprekuren;
- Zoveel mogelijk voorkomen dat onderbewindstellingen nodig zijn;
- Sluitende aanpak implementeren;
- Doorontwikkelen van de bestaande afspraken.

De gewenste resultaten zijn niet SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) geformuleerd. De in te zetten instrumenten en activiteiten zijn benoemd maar onvoldoende concreet om ze meetbaar en controleerbaar te maken.

Er wordt wel “geteld”.

De navolgende cijfers komen uit de evaluatie van het beleidsplan 2016-2020. Deze gegevens zijn gecombineerd met de cijfers uit de CBS monitor. Deze monitor geeft inzicht in het aantal huishoudens met een, volgens de definitie van het CBS, problematische schuld. Door de cijfers van het CBS af te zetten tegen het aantal aanvragen, ontstaat *een indruk* van het bereik.

Jaar	CBS gegevens huishoudens met schulden	Aanvragen Schuld – hulpverlening minnelijk traject	Percentage huishoudens met schulden dat een aanvraag doet	Gemiddelde schuld
2015	1830			
2016	1870	133	14 %	€ 48.875
2017	1670	87	5,2 %	€ 40.000
2018	1840	74	4,02 %	€ 34.890

2019		60		€ 43.972
2020		48		€ 32.605

Jaar	FAT * Hulp Vrijwilligers	Geld plannen	Schuldhelp Maatje	Bewind voering	Budget beheer	155.nl#
2015						
2016	39			340	45	
2017	53	210		371	41	
2018	54	445		310*	16*	
2019	66	540	15	331*	14*	82
2020		1365				

Bron: conceptevaluatie 2017-2020 Beverwijk

* Socius verzorgt de Financiële administratie Thuis

* Dit zijn alleen de aantallen bewindvoering en budgetbeheer waarvoor bijzondere bijstand wordt verstrekt.

is instrument voor zelfstandigen

In 2019 is het inloopspreekuur 296 maal bezocht. Het ging daarbij om 171 unieke personen. Bij 67 personen bleek de schuld problematisch. In 39 casussen ging het om andere vragen of was de betrokken persoon niet woonachtig in Beverwijk.

Jongeren met schulden krijgen extra aandacht. Nadat de ansichtkaartenactie is gestart, wordt er een toename van het gebruik van het geldplan bijna 18 jaar geconstateerd. Andere geldplannen die veel gebruikt worden zijn "kom uit de geldzorgen" en "beter rondkomen". De gemeente is in 2019 een pilot gestart met saneringskredieten. Aan deze pilot nemen vooral jongeren deel.

In 2018 zijn er in Beverwijk 44 aankondigingen geweest van voorgenomen huisuitzettingen en zijn er 16 daadwerkelijk doorgezet. In 2019 zijn er 32 aankondigingen gedaan van voorgenomen huisuitzettingen. Hiervan zijn er uiteindelijk 12 doorgezet.

De cijfers in 2020¹⁵

Aantal bezoeken Spreekuur Geldzaken: totaal = 138

Aantal aanvragen schuldhulpverlening:

Totaal aantal aanvragen schuldhulpverlening = 48, waarvan 0 recidive (afgelopen 5 jaar MSNP of WSNP doorlopen).

Aantal kinderen <18 jr. betrokken = 5

Gemiddelde schuld bedraagt € 32.605,00

In 2020 is er 7 x een crisis interventie door Sociaal ingezet ter voorkoming van een huisuitzetting / afsluiting energie-water. Dwangakkoord 8.

Totaal aantal lopende MSNP trajecten =105 – Totaal aantal lopende WSNP trajecten=36

Totaal WSNP schone lei = 21 – Totaal succesvolle beëindiging MSNP -39

aantal aanvragen Schuldhulpverlening 2020	Gemiddelde schuld	Aantal betrokken kinderen	Flankerende hulp
48	€ 32.605,00	5	41

2020 SHV – Sociaal.nl	aantal	(SR=schuldenregeling)
Aanvragen SR	48	
nog lopend	85	In behandeling, (stabilisatie 46, schuldregeling 39)

¹⁵ Cijfers 30-04-2021, adviseur /ketencontroleur schuldhulpverlening.

Geslaagde regeling	35	alle schuldeisers gaan akkoord met minnelijk voorstel (MSNP)
WSNP	10	schuldeisers werken niet mee aan minnelijk akkoord en er is een WSNP-verzoek ingediend
Overig beëindigd	2	verhuisd, overlijden, zelf opgelost, etc.
Uitval	6	onvoldoende medewerking van cliënt.

Aantal meldingen beëindiging energiecontract - op grond van de wet WIJN.- **Vroeg signalering**

i.v.m. een betalingsachterstand bij de energieleverancier en afsluiting dreigt.

Totaal aantal meldingen = 427

Aantal kinderen <18 jr. betrokken = 294

Gemiddelde achterstand bedraagt € 410,00

Met meerdere achterstanden hier bekend = 162

Aantal gemeld voor interventie bij Sociaal team i.v.m. zorg om de financiën = 44

Aantal info brieven verzonden = 185

Aantal mails verzonden aan reeds betrokken hulpverlening/contactpersonen = 63

Totaal aantal meldingen mogelijke beëindiging energiecontract 2020	Gemiddelde achterstand	aantal betrokken kinderen	Sociaal team ingeschakeld i.v.m. zorg
427	€ 410	294	44

Aantal aankondigingen huisuitzettingen:

Totaal 22 aankondigingen huisuitzetting, waarvan er 4 daadwerkelijk zijn ontruimd. (2 woonfraude en vrijwillig vertrokken, 2 wietplantage en vrijwillig vertrokken,) voor de overige: 3 moratorium, rest heeft alles betaald of een regeling getroffen. Op 4 adressen zijn meerdere aankondigingen.

Totaal aantal betrokken kinderen < 18 jr. bij de aankondiging =13

Totaal aantal betrokken kinderen < 18 jr. bij de ontruiming =2

Pre wonen:

Aankondiging = 19

Ontruiming = 2 (1wiet, 1 woonfraude)

Woon op Maat:

Aankondiging = 2

Ontruiming = 2 (1 wiet, 1 woonfraude)

Andere verhuurder

Aankondiging = 1

ontruiming = 0

Aantal huisuitzettingen 2020	Aankondiging ontruiming	Betrokken kinderen bij aankondiging	Daadwerkelijke Ontruiming	Betrokken kinderen bij ontruiming
Pre Wonen	19	13	2	2
Woon op Maat	2	0	2	0
Andere verhuurder	1	0	0	0
Totaal	22	13	4	2

3.9 De kosten

Op grootboekrekening 806071001 Schuldhulpverlening wordt budget geraamd en lasten verwerkt. Schuldhulpverlening maakt onderdeel uit van Programma 6 Sociaal Domein, taakveld 6.71, maatwerkdienstverlening 18+ conform BBV.

De lasten voor 2018, 2019 en 2020 zijn als volgt gecategoriseerd.

Categorie	2018	2019	2020	Eindtotaal
Subsidies	69.172	66.330	63.127	198.629
Sociaal.nl	98.050	72.075	73.830	243.955
Personeelslasten	107.961	111.651	117.491	337.103

Overige lasten	37.226	22.673	18.434	78.333
Eindtotaal	312.409	272.730	272.882	858.020

Sociaal.nl factureert voor de diverse cliënten. In 2018 en 2019 kreeg Sociaal.nl subsidie voor het inloopspreekuur en de integrale intake. In 2020 is er geen sprake meer van subsidie maar stuurt Sociaal.nl een factuur voor gemaakte kosten.

	2018	2019	2020
Schuldhelpmaatje	3045,--	3090,--	3130,--
Sociaal.nl inloopspreekuur en integrale intake	18.360,--	18.360,--	Via facturen
Socius jaarlijkse subsidie, inloopspreekuur en FAT	47.767,--	44.880,--	59.997,--

Het sociaal wijkteam is ook deels belast met schuldhulpverlening. Dit wordt niet geboekt op deze grootboekrekening.

Het gemeentefonds voedt de begroting. Eventuele rijkssubsidies zijn aan dit budget toegevoegd.

Het kabinet stelt in de meicirculaire 2018 voor drie jaar geld ter beschikking voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. Deze middelen zijn ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid zodat gemeenten een impuls kunnen geven aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en versterking van de lokale regie van het armoedebeleid.

Met de VNG zijn er op hoofdlijnen afspraken. In 2018 was dit € 74.274, in 2019 € 61.139 en in 2020 € 61.139.

Bijlage 1 Documenten en gesprekspartners

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening 1-1-2021

Landelijk Convenant Vroegsignalering d.d. 16 november 2020

CBS monitor Schuldenproblematiek in beeld Huishoudens met geregistreerde problematische schulden 2015-2018 d.d. 17 augustus 2020

Q&A Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening VNG

Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2012 – 2015

Evaluatie beleidsplan 2012-2015

Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2017 – 2020

Collegebrief informatie over Preventieplan 7 november 2018 UIT-18-39386

<https://beverwijk.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/5709125e-c6ba-447e-9983-70016edb9a61?documentId=e237d0eb-5645-4c88-a447-8c4fec7cd378>

Programmabegroting gemeente Beverwijk 2021

NVVK: branchevereniging voor schuldhulpverlening, sociaal bankieren en bewindvoering.

Divosa: Kennis, netwerk en belangenbehartiging voor gemeentelijke leidinggevenden in het sociaal domein

Nibud.nl

Gesproken / gemaild met:

B. van Kolfshoten tot april 2021 beleidsmedewerker sociaal domein, belast met beleid schuldhulpverlening, gemeente Beverwijk

G. Zonneveld, vanaf 1 april 2021 2021 beleidsmedewerker belast met beleid schuldhulpverlening, gemeente Beverwijk

J. Wullings, adviseur /ketencontroleur schuldhulpverlening, gemeente Beverwijk

B. Zuiderduin, beleidsmedewerker bewindvoering gemeente Beverwijk

J. van Elst, financieel adviseur gemeente Beverwijk

S. Ysebaert, schuldhulpverlening Sociaal.nl

Bijlage 2 Overzicht ketenpartners

<i>dienstverlening 0e en 1e lijn</i>			
Naam	Activiteiten	Doelgroep	Extra info
Schuldhulpmaatje IJmond	Helpen mensen met schulden om weer orde op zaken te stellen.	Inwoners IJmond met financiële problematiek	<i>gecertificeerde vrijwilligers</i>
Financiële Administratie Thuis (FAT)	Thuisadministratie	In geval van schulden is een schuldhelpverleningstraject een voorwaarde.	<i>samenwerking van Socius en Mee, vrijwilligers</i>
BUUV IJmond	Op basis van vraag & aanbod	Buurtmarktplaats	
Bibliotheek	Digisterker	Inwoners gemeente	<i>werken met de e-overheid</i>
Cursus leren omgaan met geld of weekgeld Socius en st. MEE	Cursus	Inwoners gemeente	
Sociaal juridische dienstverlening	Informatie, advisering en verwijzing	Ondersteuning bij het opstellen van een bezwaarschrift, invullen van form, belangenbehartiging	
Juridisch Loket te Haarlem	Gratis inloopsprekuren. dinsdag en donderdag van 09.00-11.00 uur. (t.o. station Haarlem)	Gratis antwoord op uw juridische vraag	
IMK 155 Help een Bedrijf	Bekijken samen met klant stand van zaken	Het instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf helpt jaarlijks duizenden ondernemers op weg in goede en slechte tijden	<i>samenwerkingsverband met gemeenten</i>
Voedselbank	Voedselpakketten, als noodhulp voor mensen die voor kortere of langere tijd financieel niet rond kunnen komen.	Financiële toekenningcriteria van de Vereniging van Nederlandse Voedselbanken	
Noodfonds	Ondersteuning bij acute financiële hulpverlening op bescheiden schaal voor mensen die – ongeacht welke oorzaak – in de problemen zijn gekomen.	Inwoners IJmond gemeenten	

Bijlage 3 Samenvatting beleidspunten Beverwijk conform eisen Wgs en weigeringsgronden

De gewenste resultaten

De raad wil de volgende resultaten bereiken.

- bereiken van een langdurig resultaat, waarbij inwoners (weer) kunnen meedoen in de samenleving.
- de huidige succesvolle samenwerking met maatschappelijke partners zoveel mogelijk voortzetten en investeren in preventie en nazorg.
- de huidige kwaliteit handhaven, maar ook verbeteren.
- het waarborgen en verbeteren van de een integrale aanpak in samenwerking met de maatschappelijke partners;
- onze bestaande afspraken met partners zoals woningcorporaties handhaven én afspraken maken met andere organisaties met het oog op vroegsignalering, en
- zowel preventieve- als curatieve activiteiten blijven uitvoeren en uitbreiden.

de maatregelen om de kwaliteit te borgen

De raad heeft de volgende maatregelen vastgesteld.

- blijven werken volgens de richtlijnen van de NVVK (de brancheorganisatie op het gebied van schuldhulpverlening en sociaal bankieren);
- een integrale aanpak waarborgen en verbeteren (in samenwerking met de maatschappelijke partners);
- bestaande afspraken met partners zoals woningcorporaties handhaven én afspraken maken met andere organisaties met het oog op vroegsignalering, en
- zowel preventieve- als curatieve activiteiten blijven uitvoeren en uitbreiden.

de wijze waarop integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd;

De wijze waarop luidt als volgt.

Schuldhulpverlening wordt uitgevoerd binnen een keten, waarin diverse partijen een rol spelen.

Hieronder staat de toelichting op de rollen van de verschillende partijen, inclusief de rol van de inwoner.

Van de inwoner wordt verwacht dat hij of zij de eigen verantwoordelijkheid neemt. Dit betekent dat:

- afspraken worden nagekomen;
- informatie op tijd wordt aangeleverd en
- tijdens het traject geen nieuwe schulden worden gemaakt.

Niet alle inwoners zijn in staat om voldoende eigen verantwoordelijkheid te nemen. In die gevallen wordt gezocht naar ondersteuning bij maatschappelijke organisaties in de gemeente. Het doel van de inzet van deze hulp is op de lange termijn de zelfredzaamheid van de inwoner te vergroten.

- De gemeente is de regievoerder

Gemeenten hebben de wettelijke taak gekregen de regie te voeren op de schuldhulpverlening. De bevoegdheden zijn uitgewerkt in enkele beleidsregels. De gemeente brengt de juiste partners bij elkaar en borgt en bewaakt de kwaliteit en het resultaat van de hulpverlening.

- De medewerker schuldhulpverlening (back-office gemeente of uitbesteed)

De medewerker schuldhulpverlening opereert als schakel tussen de inwoner en de schuldeisers. De eerste stap is om te komen tot een buitenrechtelijke schuldregeling waar schuldeisers akkoord mee gaan. Dit wordt het minnelijke traject genoemd. De medewerker schuldhulpverlening zorgt voor een goede en tijdige uitvoering van de verschillende onderdelen binnen het traject, zoals het opstellen van een plan van aanpak. Daarbij zoekt de medewerker samenwerking en afstemming met de betrokken maatschappelijke organisaties.

Soms lukt het niet om een minnelijke schuldregeling tot stand te brengen. Dan start de medewerker een wettelijk traject (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen, WSNP). Het uitgangspunt is echter om zoveel mogelijk schuldregelingen minnelijk tot stand te laten komen, dus zonder tussenkomst van

de rechter, om als gemeente regie op het proces te kunnen voeren en geen burgers uit het zicht te verliezen.

- De schuldeisers

Schuldeisers besluiten of zij akkoord gaan met een schuldregeling.

- De maatschappelijke partners

Schuldhelpverlening staat niet op zichzelf. Er zijn meerdere organisaties die inwoners willen helpen om schulden te voorkomen of om een helpende hand te bieden als dat nodig is. Een overzicht vindt u in de bijlage 2. Deze ketenpartners van schuldhelpverlening werken nauw samen. De inwoner wordt ondersteund bij het vergroten van de financiële zelfredzaamheid door middel van advies en training in samenwerking met maatschappelijke partners. Op deze manier wordt voorkomen dat de inwoner na afloop van het traject terugvalt in de oude situatie. Dit heet trajectbegeleiding. De IJmondgemeenten hebben deels dezelfde en deels verschillende maatschappelijke partners. Omdat het om maatwerk gaat, kan een begeleidende partij per inwoner verschillen. Als er geen sprake is van een bijzondere doelgroep of als er niet al een begeleidende partij betrokken is, zal Algemeen Maatschappelijk Werk of Sociaal Raadslieden worden ingeschakeld.

- Sociale teams

De sociale teams hebben in de periode 2017-2020 een grotere rol gekregen bij de toegang voor schuldhelpverlening en de preventie van schulden. We gaan onderzoeken hoe de informele zorg, zoals het eigen netwerk of bijvoorbeeld een 'maatje', een bijdrage kan leveren bij de ondersteuning van inwoners die in een schuldsituatie dreigen te raken of in het kader van nazorg. Zie verder volgend hoofdstuk.

de maximale wacht- en doorlooptijden

De raad heeft de volgende wacht- en doorlooptijden bepaald.

- Het plan bevat maximale wacht- en doorlooptijden. Formeel moet binnen maximaal vier weken een eerste gesprek met de inwoner gevoerd worden. In de praktijk wordt gestreefd naar om binnen een week een gesprek in te plannen bij de gemeente of een maatschappelijke partner.
- Voor bedreigende schulden geldt een maximum van drie werkdagen.
- De termijn voor het nemen van een besluit bedraagt acht weken.
- De gemeente hanteert voor de doorlooptijd de richtlijn van het NVVK die zegt dat een schuldregeling binnen 120 dagen tot stand moet komen. De wet stelt geen termijn, omdat die de omstandigheden van de inwoner grote invloed hebben op de doorlooptijd.

Artikel 5. Weigeren aanvraag

Het college kan besluiten om de aanvraag voor een schuldhelpverleningstraject te weigeren indien:

- a. aanvrager niet of in onvoldoende mate zijn verplichtingen nakomt zoals neergelegd in artikel 3 lid 3, artikel 6 en artikel 7 van de wet en artikel 4 van deze beleidsregels;
- b. aanvrager vanwege in de persoon gelegen factoren niet in staat is om een schuldhelpverleningstraject te volgen;
- c. de aard van de schulden een schuldhelpverleningsaanbod in de weg staat;
- d. aanvrager niet bereid is om zijn beschikbare aflossingscapaciteit te gebruiken voor de aflossing van schulden;

- e. aanvrager zich ten opzichte van de medewerkers, belast met werkzaamheden die voortkomen uit het schuldhulpverleningstraject, misdraagt;
- f. aanvrager in staat is om zijn schulden zelf te regelen dan wel in staat is de schulden zelfstandig te beheren;
- g. aanvrager een zelfstandig ondernemer is met een nog functionerende onderneming¹⁶.

Artikel 6. Beëindiginggronden

Het college kan besluiten tot beëindiging van het schuldhulpverleningstraject indien:

- a) het schuldhulpverleningstraject succesvol is afgerond;
- b) belanghebbende niet langer voldoet aan het genoemde in artikel 2 van deze regeling;
- c) belanghebbende niet of in onvoldoende mate zijn verplichtingen nakomt zoals neergelegd in artikel 3 lid 3, artikel 6 en artikel 7 van de wet en artikel 4 van deze beleidsregels;
- d) belanghebbende zijn beschikbare aflossingscapaciteit niet wil gebruiken voor de aflossing van schulden;
- e) op grond van – zo later is gebleken – onjuiste gegevens schuldhulpverlening aan belanghebbende is toegekend, als dit ten tijde van de besluitvorming bekend was geweest bij het college, een andere beslissing zou zijn genomen;
- f) belanghebbende zich ten opzichte van de medewerkers, belast met werkzaamheden die voortkomen uit het schuldhulpverleningstraject, misdraagt;
- g) belanghebbende in staat is om zijn schulden zelf te regelen dan wel in staat is de schulden zelfstandig te beheren;
- h) de geboden hulpverlening, gelet op de persoonlijke omstandigheden van belanghebbende, niet (langer) passend is;
- i) belanghebbende daartoe zelf verzoekt;
- j) de schuldhulpverlening door het college niet langer noodzakelijk wordt geacht;
- k) een verzoek tot toelating Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen is verstrekt.

Artikel 7. Hernieuwde aanvraag

1. Indien minder dan twee jaar voorafgaande aan de dag waarop het verzoek is ingediend, door aanvrager of belanghebbende een traject schuldregeling succesvol is doorlopen (minnelijk en/of wettelijk), kan een aanvraag schuldhulpverlening worden geweigerd met uitzondering van het geven van informatie, advies en/of een doorverwijzing.
2. Indien minder dan één jaar voorafgaande aan de dag waarop het verzoek is ingediend:
 - a) een traject schuldhulpverlening tussentijds door toedoen van de aanvrager of belanghebbende is beëindigd (minnelijk en/of wettelijk);
 - b) ingevolge artikel 5, lid 1, van deze regeling, een traject schuldhulpverlening is geweigerd of ingevolge artikel 6, lid 3 van deze regeling is beëindigd;
 - c) schuldhulpverlening is beëindigd op grond van artikel 6 sub d, e of f van deze regeling, kan een aanvraag schuldhulpverlening worden geweigerd met uitzondering van het geven van informatie, advies en/of een doorverwijzing;
3. Indien minder dan zes maanden, voorafgaande aan de dag waarop het verzoek is ingediend, een eerder verzoek voor schuldhulpverlening buiten behandeling is gesteld, kan het verzoek voor schuldhulpverlening afgewezen worden, met uitzondering van het geven van informatie en advies.

Indien een eerder verzoek voor schuldhulpverlening is afgewezen op grond van artikel 5 onder b of beëindigd op grond van artikel 6 onder c, d, e of f van deze regeling, en er sprake is van verslavingsproblematiek, dan wordt een aanvraag in behandeling genomen indien de aanvrager minimaal een jaar aantoonbaar abstinente is.

¹⁶ In de praktijk worden deze niet geweigerd.